

Nederlandsche Verzen en Nederlandsch Proza.

IV.

Freule Edith, door Cornélie Noordwal. — Schrijfster van „*Kleine Trees*”, Utrecht, H. Honig (zonder jaartal, 1897).

Freule Edith is de derde roman van Cornélie Noordwal, vrij snel na de beide vorigen verschenen, na *Géraldine* en *Kleine Trees*. Met volkomen vertrouwen kan gezegd worden, dat *Freule Edith* hare voorgangsters overtreft. Er schuilt in dit verhaal een schat van fantazie, ontzaglijk veel treffends en boeiends. Het hoofdonderwerp is de geschiedenis van een natuurlijk kind, dat de schrijfster „Freule Edith” noemt. De Baron de Rhems van Heeghen is zeer ongelukkig getrouwd met eene rijke dame, die acht jaar ouder is dan hij. Deze maakt hem het leven tot eene dagelijksche foltering, daar zij hem telkens zijne armoede verwijt. De Baron leert een bevallig Italiaansch dametje kennen, Agnese Torelli. Plotseling valt hem eene groote erfenis ten deel. Hij wil van zijne jaloersche en boosaardige vrouw scheiden, maar deze weigert het om hem des te meer te doen lijden.

De Baron verlaat haar, en zoekt Agnese Torelli, die zijne hulp had ingeroepen. Voortaan leven ze vereend. Uit dit huwelijk wordt een dochter geboren, Edith, de heldin van den roman. Dit kind groeit op als eene trotsche, fiere schoonheid, het evenbeeld van haar vader. De Italiaansche moeder sterft vroeg, hetgeen der auteur ten goede komt, daar de moeder zeker hare dochter had moeten bekennen, dat zij geene wettige dochter was. De Baron verzwijgt alles voor Edith — en hierin schuilt iets gewaagds van de zijde der schrijfster — en nu treedt deze overal als Freule de Rhems van Heeghen op met verpletterenden trots. Bij een huwelijksaanzoek moet zij vernemen, dat zij eene natuurlijke dochter eener Italiaansche vrouw is. Zij verlaat in woede de villa van haar vader, reist naar Engeland, wordt onderwijzeres, komt als zoodanig naar

Nederland terug, en tot het beschamend inzicht, dat zij haar vader en hare vrienden diep beleedigd heeft. Gelukkig is het nog niet te laat — en volgt eene algemeene verzoening.

Uit deze zeer beknopte schets van den inhoud zou men nog niet kunnen opmaken, dat *Freule Edith* een voortreffelijk kunstwerk is. De beide zwakke plaatsen in de constructie — het niet gemotiveerd vroeg sterven der moeder, de onverstandige zwakheid van den vader der heldin — zijn aangewezen, en verhinderen niet, dat *Freule Edith* een alleraantrekkelijkst boek is met ettelijke uitnemend mooie bladzijden. Cornélie Noordwal heeft met grooten smaak, en uitstekend dichterlijk gevoel hare heldin geteekend. Eerst in de dagen van hare gewaande grootheid, als zij schitterend te midden der gasten van haar vader verschijnt:

„Schikkend heur rose crèpe plooiën, onder „welker ijle doorschijnendheid men een rose zijden „voering ried, zette ze zich ruischend neder. Een „fluweelig-blanke lelie, stak heur beeldschoon „gezichtje uit den rose nevel van het zijde-tullen „halsplooiel. Als een reusachtige rozenroode „kapel, stond een moiré strik aan den nek op „tegen het rosgouden haar; aan weerszijden van „den blanken hals zag men de breede lussen als „rose vleugels uitstaan. Dat breed-sierlijke, helle „fond gaf heur hoofd iets bijzonder statigs en deed „haar meer dan ooit gelijken op de rijke, zwierige „portretten der zestiende- en zeventiende-eeuwsche „jonkvrouwen de Rhems . . . Heur donkergouden „kroeshaar droeg ze losjes weggestreken bijeen „in een zwaren wrong, het kapte zich als van zelf, „het kruifde en tintelde op in honderd kleine en „groote goudgolfjes en kroezige krulletjes; bij „de slapen als ragfijn, kronkelend gouddraad”.

Zulk eene portretschildering heeft aanspraak op waardeering. Mevrouw Bosboom heeft historische vrouwenportretten gegeven — Maria Tudor, Elisabeth, Francis

Mordaunt, Regina van Berchem — die van het zeldzaamst talent getuigen. Uit deze school is het bovenstaand portret van Freule Edith.

Cornélie Noordwal heeft overal gezorgd voor uitnemende schildering harer helden en heldinnen, maar daarenboven heeft ze voortreffelijke effecten verkregen door enkele stoute grepen. Als de heldin, na uit wrok haar vaders huis te hebben ontvlucht, met hard werken in haar onderhoud voorziet, later secondante wordt in een kostschool bij Rotterdam, willen hare vrienden haar verlossen, maar zij durven niet. Eene vriendin harer jeugd, die getrouwd is, en een alleraardigst jongskens heeft, komt op het denkbeeld het kind naar Edith te zenden, om haar zoo tot terugkomen te bewegen. Men bericht Edith, dat eene dienstbode met een klein kind op haar wachtte. Zoodra ze deze beiden vindt, wordt haar een briefje overhandigt, waarin zij leest:

„Lieve Miss! Ik ben jongeheer Ronninga, en „wilde zoo graag eens kennis met u maken, daarom „ben ik zoo vrij om u een bezoek te brengen. Ieder- „een houdt veel van mij: Papa, mama, grootma, „mijn vrienden en kennissen Ik zou zoo heel „graag ook een vriendje van u worden. Antje „moet hier in de buurt een boodschap doen, mag „ik een kwartiertje bij u blijven? Mijn mama zegt, „dat u 't zeker zal toestaan. Uwe u liefhebbende „jongeheer Ronninga”.

Het stugge hart van Edith ontdooit door het gezicht van het mooie kind, dat zijn rond, glad hoofdje tegen haar wang vlijt. Het kind wordt het middel tot verzoening. De berouwhebbende Freule Edith keert tot hare familie terug.

* * *

Zwolsche Herdrukken. P.C. Hooft's Granida.

Uitgegeven door F. H. van den Bosch.

Tweede herziene druk, Zwolle, W. E. F.

Tjeenk Willink (zonder jaartal, 1897).

'n Heugelijk verschijnsel! De herdruk van Hooft's *Granida* beleeft na zeven jaar een tweeden druk. Hooft schijnt dus op onze Hoogere Burgerscholen en Gym-

nasiën gelezen te worden. De heer Van den Bosch heeft aanspraak op erkentelijkheid voor de zorgen aan den tekst, aan de woordverklaring, aan de aantekeningen voor de *realia*, besteed. Zijne *Inleiding* heeft voortreffelijke episoden. Wordt evenwel deze *Granida* voor de derde reis ter perse gelegd, dan zou het wenschelijk zijn, den aanhef der *Inleiding* te wijzigen.

De heer Van den Bosch begint haar met de onverwachte verklaring: „*De Italiaansche Renaissance was even radicaal onzedelijk als ongodsdienstig*”. Zoo ooit, dan geldt hier de uitspraak: *Quot verba, tot errores*”. Indien de hier uitgesproken stelling waarheid bevatte, zouden de degelijke studiën van Bürckhardt, Geiger, Gustaf Koerting en George Voigt geheel te vergeefs geschreven zijn. De verdiensten van Petrarca en der Humanisten zijn algemeen erkend. Tegenover de scholastieke moraal der theologen plaatsten zij de eenvoudige, practische zedeleer der Stoa. Petrarca kwam tegen het gezag van den door de theologen verkeerd begrepen Aristoteles op. Hij handhaafde het recht van het individu op vrijheid van denken — en werd, zooals Voigt hem noemt: „*Entdecker der neuen Welt des Humanismus, den Propheten der neuen Zeit, den Ahnherrn der modernen Welt*”.

Het is onnoodig hierbij op de zeer ver strekkende weldaden door de Humanisten bewezen te wijzen, daar zij de Grieksche en Romeinsche letteren voor de toekomst hebben gered. Wijl de Italiaansche maatschappij van de 14de, 15de en 16de eeuwen stuitende tafereelen van zedeloosheid aanbod, streden de mannen der Renaissance onophoudelijk tegen hunne tijdgenooten. Petrarca sprak zijne droefheid uit in zijn vertoog: *De Contemptu Mundi*. De jongste uitgever der *Granida* heeft de immoraliteit der Italiaansche maatschappij op de debetzijde der Renaissance geboekt, en daardoor een oordeel uitgesproken, dat eenvoudig op een misverstand berust.

T. B.